

લોકભારતી અધ્યાપન મંદિર-સણોસરા

જુન-૨૦૧૮થી અપ્રિલ-૨૦૧૯

પ્રવૃત્તિ અહેવાલ

વાર્ષિક આયોજન પ્રમાણે લોકભારતી ગ્રામ વિદ્યાપીઠ ટ્રસ્ટ, જી.સી.ઈ.આર.ટી. અને જિલ્લા શિક્ષણ તાલીમ ભવન દ્વારા યોજાતા કાર્યક્રમોમાં તાલીમાર્થીઓ તથા અધ્યાપકોએ સક્રિય ભાગીદારી કરી.

લોકભારતી અધ્યાપન મંદિરની પરંપરા મુજબની ઓળખ જેનાથી ઊભી થઈ રહે તેવા નોંધપાત્ર-ધ્યાનાકર્ષક કાર્યક્રમો આ પ્રમાણે છે.

અધ્યાપન મંદિરની ઘણા સમયથી પડેલી ખાલી જગ્યાઓના અનુસંધાને સામાજિક વિજ્ઞાનના અધ્યાપક શ્રી અમિતભાઈ સાસાણી માર્ચ-૨૦૧૮થી જોડાયેલ છે.

ચાલુ વર્ષે નેશનલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ ઓપન સ્કૂલિંગ(NIOS)નું કેન્દ્ર લોકભારતી અધ્યાપન મંદિરને સોંપવામાં આવેલ. જેમાં જેસર અને પાલીતાણાના શિક્ષકોએ તાલીમ પૂર્ણ કરી.

અધ્યાપન મંદિરમાં પૂર્વ વિદ્યાર્થી ફંડમાંથી એક નવા વર્ગખંડનું નિર્માણ થયેલ છે.

ચાલુ વર્ષે ઘોઘા તાલુકામાં પ્રવૃત્તિ દ્વારા શિક્ષણનો એક પ્રયોગ યુનિસેફ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવનાર છે.

લોકભારતી ગ્રામ વિદ્યાપીઠ દ્વારા યોજાતા નીચેના જેવા કાર્યક્રમોમાં ભાગીદારી કરી.

રક્ષાબંધન, ૧૫મી ઓગસ્ટ, આનંદ બજાર, બીજી ઓક્ટોબર, ગ્રામ જીવન યાત્રા, વાર્ષિકોત્સવ, વિવિધ વ્યાખ્યાનમાળાઓ, સમૂહ ભોજન, રમતોત્સવ, સાહસ દોડ.

અધ્યાપન મંદિર દ્વારા યોજાતા કાર્યક્રમો

વર્ષામંગલ, રમતોત્સવ, ખજાનાની શોધ, શિશિરોત્સવ-સ્વયંપાક, ઉત્સવોની ઉજવણી, પ્રાયોગિક પાઠ, કમ્પ્યુટર પાઠ, યોગ-સંમેલન, મંત્રીમંડળ, વાલીમિલન, રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિનની ઉજવણી, ભાષાદિનની ઉજવણી, દીક્ષાંત કાર્યક્રમ વગેરે જેવા ક્ષમતાવર્ધન કાર્યક્રમોમાં વિદ્યાર્થીઓએ આયોજન-અમલની તાલીમ લીધી.

ચાલુ વર્ષે ગાંધી ૧૫૦ નિમિત્તે બીજા વર્ષનો શૈક્ષણિક પ્રવાસ ગાંધીનગર મહાત્મા મંદિર, સફાઈ વિદ્યાલય, ગાંધી આશ્રમ, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ જેવા સ્થળોએ અને પ્રથમ વર્ષનો પ્રવાસ ભાવનગર (દક્ષિણામૂર્તિ બાલમંદિર, બહેરામુંગાશાળા, અંધશાળા, વિજ્ઞાન નગરી, અંકુર મંદબુદ્ધિશાળા, ખોડિયાર મંદિર) યોજાયો.

સતત શિક્ષણ - Internship

આ વર્ષે સતત શિક્ષણ નવા માળખા મુજબ નીચે આપ્યા મુજબ યોજાયું. જાન્યુઆરી અને જુલાઈ માસમાં યોજાયેલ સતત શિક્ષણમાં તાલીમાર્થીઓએ જે તે શાળામાં સ્થાયી નિવાસ કર્યો - જાતે રસોઈ બનાવી. આ દરમ્યાન વિવિધ પદ્ધતિએ વર્ગશિક્ષણ, બાલમેળો, રેલી, ગ્રામસફાઈ, વૃક્ષારોપણ, પ્રદર્શન, કમ્પ્યુટર પાઠ, વૈજ્ઞાનિક રમકડાં બનાવવા, વિજ્ઞાનના પ્રયોગો, બુલેટિન બોર્ડ, સર્વેક્ષણ, વ્યક્તિ અભ્યાસ, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ, ગ્રામસભા જેવા કાર્યક્રમોના આયોજન -અમલ -મૂલ્યાંકનની તાલીમ તાલીમાર્થીઓને મળી.

માસ	ગામનાં નામ	પ્રથમ વર્ષ / દ્વિતીય વર્ષ	દિવસ
-----	------------	---------------------------	------

જુલાઈ - ૨૦૧૮ તા. ૨ થી ૧૪	માયઘાર, ભાંખલ, આંકોલાળી, જમણવાવ, રતનપર, થાળા	દ્વિતીય વર્ષ	૧૨
ઓગસ્ટ ૨૦૧૮	લોકભારતી , કન્યાશાળા સણોસરા, કેન્દ્રવર્તી શાળા સણોસરા , વડીયા શાળા સણોસરા, સાકરીયા શાળા સણોસરા, વાવડી, સાંઢીડા , ઢાંકણ કુડા, ચોરવડલા, કૃષ્ણ પરા	પ્રથમ વર્ષ/દ્વિતીય વર્ષ	૪ + ૪
સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૮	શિશુવિહાર બાલમંદિર, દક્ષિણામૂર્તિ બાલમંદિર	પ્રથમ વર્ષ	૩
જાન્યુઆરી ૨૦૧૯ તા.૧૫ થી ૩૧	ગરીબપરા, નેસવડ, દેવગાણા,અગીયાળી, ઘાટરવાળા, રાજપરા, જામવાળી-૧, પીપરડી,અનીડા, લાખાવાડ, સાંજનાસર	પ્રથમ વર્ષ/દ્વિતીય વર્ષ	૧૭

સજ્જતા - વિસ્તરણ કાર્યક્રમો

- G.C.E.R.T. દ્વારા રીસર્ચ પેપર રજૂઆત સેમિનાર યોજાયો તથા BRC, CRC તાલીમમાં અગ્ર સચિવ રાવ સાહેબે ઉપસ્થિત રહીને સૌને પ્રાથમિક શિક્ષણ ક્ષેત્રે આવી રહેલા ફેરફારો અંગેની માહિતી આપી. આ નિમિત્તે જીલ્લાના ડી.ડી.ઓ., ડી.ઈ.ઓ. ડી.પી.ઈ.ઓ. તેમજ અન્ય અધિકારીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા. લોકભારતી અધ્યાપન મંદિર દ્વારા સમગ્ર વ્યવસ્થા કરવામાં આવેલ.
- મિશન વિદ્યા :
અંતર્ગત તમામ તાલીમાર્થી ઓ માટે તાલીમ યોજાઈ તથા મૂલ્યાંકન કામગીરી અર્થે સિહોર, ઉમરાળા, જેસર, ગારીયાઘાર તાલુકાની પ્રાથમિક શાળાઓમાં પ્રશંસનીય કામગીરી તાલીમાર્થીઓએ કરી.
- ICT વર્કશોપ :
તાલીમાર્થીઓની તકનીકી સજ્જતા વિકસે એ માટે તા.૨૪/૨૫ નવેમ્બર એક વર્કશોપ યોજાય ગયો. જેમાં પ્રથમ અને દ્વિતીય વર્ષના તાલીમાર્થીઓએ સુંદર ભાગીદારી કરી. કમ્પ્યુટર નેટ દ્વારા જીવાતા જીવનમાં અને શિક્ષણમાં ગુણવત્તા કેમ લાવી શકાય તેની તાલીમ મળી. શ્રી નવનીતભાઈ રાઠોડ અને તેમની ટીમે માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું. તેમજ તાલીમાર્થીઓને તાજેતરમાં પ્રાથમિક શાળામાં શરૂ થયેલ જ્ઞાનકુંજ કાર્યક્રમનું નિદર્શન આપ્યું.
- ફોટોગ્રાફી વર્કશોપ:
શ્રી કેતનભાઈ મોદીની સાથે તા. ૦૮/૧૨/૨૦૧૮ના રોજ તાલીમાર્થીઓએ ફોટોગ્રાફી-એક કલા વર્કશોપમાં સૈદ્ધાંતિક અને પ્રત્યક્ષ માહિતી મેળવી.
- બાલવાડી શિબિર :

આ વર્ષનો બાલવાડી શિબિર તા.૧૨/૧૨/૨૦૧૮ થી તા. ૧૭/૧૨/૨૦૧૮ દરમ્યાન યોજાઈ ગયો. જેમાં તાલીમાર્થીઓએ સાત દિવસ પૂર્વ તૈયારીમાં વિશ્વશાંતિની ગુરુકિલ્લી, દિવાસ્વપ્ન, તોતોયાનનો સ્વાધ્યાય રજૂઆત કર્યા તેમજ છ કાર્યશાળાની સંચાલક ટુકડીએ સઘન પૂર્વ તૈયારી કરી. શિબિર દરમ્યાન F.Y.B.R.S. તથા F.Y.D.El.Ed. શિબિરાર્થી તરીકે તથા B.Ed. અને S.Y.D.El.Ed. ના તાલીમાર્થીઓ સંચાલકની ભૂમિકામાં રહ્યા. શિબિર દરમ્યાન આસપાસની શાળાના ૮૦૦ બાળકો તથા શિક્ષકોએ મુલાકાત લીધી. શિબિર દરમ્યાન નીચે મુજબના કાર્યક્રમો રહ્યા.

- ટેબ્લેટ દ્વારા જ્ઞાનસેતુ કાર્યક્રમનો ઉપયોગ કરવાની તાલીમ મળી. જેનો ઉપયોગ સતત શિક્ષણ અને પ્રાયોગિક પાઠો દરમ્યાન સરસ રીતે થઈ રહ્યો છે.

- બાલમેળો:

બાલમેળો શીખવા શીખવવાનું અસરકારક માધ્યમ બન્યું છે.

નીચે મુજબના ગામમાં/શાળામાં બાળમેળામાં ભાગીદારી કરી

પાલનપુર, માયધાર, આંકોલાળી, વાળુકડ, જસદણ -શત્રંગ-જલમેળો, પરવાળા-ગણિતદિનની ઉજવણી

- શાળા મુલાકાત :

અધ્યાપન મંદિરના અધ્યાપકો તથા તાલીમાર્થીઓએ સજ્જતા-વિસ્તરણના કાર્યક્રમો સુપેરે

યોજયા. આસપાસની ૪૬ શાળાઓના ૩૩૬૦ બાળકો તથા શિક્ષકોને સંસ્થા દર્શન તથા

વિજ્ઞાનપ્રયોગો અને અભિનય ગીતો કરાવ્યા આસપાસની શાળાઓના બાળકો અને શિક્ષકો હવે

નિયમિત રીતે આવતા થયા છે. તાલીમાર્થીઓની પણ આ કાર્યક્રમો દ્વારા ગુણવત્તા-આવડત

વધ્યા છે.

- દર્શક લોકગંગા કાર્યક્રમ :

લોકભારતી લોકવિજ્ઞાન કેન્દ્ર આયોજિત દર્શક લોકગંગા કાર્યક્રમમાં તાલીમાર્થીઓ ૩-૩ સંખ્યામાં

આસપાસની ૨૮ શાળાઓમાં નિયમિત રીતે ભાગીદારી કરે છે.

- સુઘડ લોકભારતી -ભણતાં ભણતાં કમાણી

સુઘડ લોકભારતી યોજના અંતર્ગત ભણતાં ભણતાં પ્રથમ અને દ્વિતીય વર્ષના ૭૧

વિદ્યાર્થીઓએ કુલ રૂ.૧,૨૧,૬૮૦ કમાણી કરી

- જીવન કૌશલ તાલીમ:

આ વર્ષે પણ ચિંતન સાબુ નિર્માણની તાલીમ વિદ્યાર્થીઓને મળી. ચાલુ વર્ષમાં વિદ્યાર્થી દ્વારા

રૂ.૫૦૦ નંગ સાબુ બનાવીને વેચવામાં આવ્યા. જીવન કૌશલ પ્રવૃત્તિ અંતર્ગત ઉભો સાવરણો

બનાવવો, સાબુ બનાવવા, અગરબત્તી બનાવવી, ધુપ બનાવવો મીણબત્તી બનાવવી ચોકલેટ

બનાવવી, જામફળની જેલી બનાવવી વગેરે જેવી તાલીમ મળી હજુ પગલુછણીયા બનાવવા,

ચોક બનાવવાની તાલીમનું આયોજન કરેલ છે.

- પૂર્વ વિદ્યાર્થી સંપર્ક

પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓ નિયમિત રીતે અધ્યાપન મંદિર તેમજ સંસ્થાની મુલાકાતે પરિવાર સાથે આવે છે. દર વર્ષે પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓની એક બેચનું સ્નેહ મિલન યોજાય છે. 2જી ફેબ્રુઆરીના રોજ ૨૦૦૪-૦૫ ની બેચનું સ્નેહ મિલન યોજાયું. પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓ તરફથી એક સ્થાયી ભંડોળ રચાયું છે. પૂર્વ વિદ્યાર્થી માહિતી એકત્રીકરણ માટે ગૂગલ ફોર્મ તૈયાર કરી અપલોડ કરવામાં આવ્યું છે.

- વાંચન પર્વ

વાંચન પર્વ સત્રમાં એક વખત નિયમિત રીતે યોજાય છે. જેની અસર આપણને પોરસ યડાવે તેવી થઈ. સર્વોદય સહકારી પુસ્તક ભંડારમાંથી તાલીમાર્થીઓએ નોંધપાત્ર સંખ્યામાં પુસ્તક ખરીદ્યા તેમજ વાંચ્યા-વંચાવ્યા

- વર્ગશિક્ષણમાં પ્રયોગો :

અધ્યાપકોએ પોતાના વર્ગશિક્ષણમાં પ્રયોગો-પ્રવૃત્તિઓ, પદ્ધતિઓ તેમજ અનુબંધનો અભિગમ અપનાવ્યો. (જેમકે ભાષામાં જે તે કાર્યક્રમના અનુસંધાને નિબંધલેખન, પત્રલેખન થયા. ફિલ્ડવર્ક-ઓષધબાગનાં કામ સાથે ગણિત, હિન્દી, વિજ્ઞાન તથા અંગ્રેજીના શિક્ષણનો કઈ રીતે અનુબંધ કરી શકાય તે પ્રત્યક્ષ શીખવાય.

વિજ્ઞાન-પર્યાવરણ શિક્ષણના ભાગરૂપે વિજ્ઞાનકેન્દ્રમાં પ્રયોગશાળા, ઉર્જાપાર્ક, સાયન્સપાર્ક, ઓષધબાગની જાળવણી તેમજ ચબુતરો, પક્ષીઘર, પક્ષીના પાણીના કૂંડા તેમજ સંસ્થાના વિવિધ સ્થળોની સુઘડતા આખા વર્ષ દરમિયાન વિદ્યાર્થીસંભાળે તેવું ગોઠવાયું છે. આ પ્રોજેક્ટથી વિદ્યાર્થીને સતત-સઘન પ્રાયોગિક તાલીમ પ્રાપ્ત થઈ છે. આત્મવિશ્વાસ, કામ પ્રત્યેની નિષ્ઠા, શ્રમ કરવાની ટેવની આવડત વિકસી છે.

કમ્પ્યુટર શિક્ષણમાં તાલીમાર્થીઓ દ્વારા કઠિન એકમોને સરળ રીતે સમજાવી શકાય તેવા પાઠોની CD તૈયાર થઈ છે જે અન્યત્ર અધ્યાપન મંદિર તથા પ્રા.શાળાઓમાં ઉપયોગી બની છે. (દા.ત. શરીરનાં તંત્રો, બહાંડ, કુદરતી પ્રકોપો વગેરે) જે આપણી વિશેષ ઉપલબ્ધિ કહી શકાય. વર્ષ દરમિયાનના તમામ ઓફિસકાર્ય, હાજરી પત્રકો, આયોજન, અહેવાલ, સુવિચારના બેનર વિદ્યાર્થી તેમજ અધ્યાપક દ્વારા તૈયાર થાય છે. અહેવાલ 'સ્મરણમ્ મધુરમ્' નિર્માણમાં સ્વાવલંબન મેળવ્યું છે. બાલવાડી શિબિર તેમજ સમગ્ર પ્રવૃત્તિ પરિચય સી.ડી. નિર્માણમાં પણ સ્વાવલંબન પ્રાપ્ત થયું છે. આમ કમ્પ્યુટર ઉદ્યોગ દ્વારા સ્વાવલંબનની યોજના સાકાર થતી જાય છે. કોઈ એક કાર્યક્રમ પૂરો થયો તેનું PPT તૈયાર કરવાની આવડત વિકસી છે.

દરેક વિષયને સરળ, રસપ્રદ, પ્રવૃત્તિમય કઈરીતે બનાવાય તેની પ્રત્યક્ષ તાલીમ અધ્યાપક વર્ગખંડમાં આપવા પ્રયત્ન કરે છે. (ગુજરાતી શિક્ષણમાં પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત પ્રદર્શન નિર્માણ તેમજ અભ્યાસ થયેલ. અંગ્રેજી શિક્ષણમાં પ્રવૃત્તિ દ્વારા વ્યાકરણ સરળ રીતે શીખવવાની પદ્ધતિઓ. ગણિત શિક્ષણમાં પણ ગીતો, મોડેલ્સ, પ્રત્યક્ષમાપન, પ્રોજેક્ટસ, તેમજ વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં જુથ કાર્ય, પ્રયોગો જાતે કરવા, વિસ્તરણ કાર્ય. T.L.M. માં વિદ્યાર્થીઓ દરેક વિષયના T.L.M. જાતે બનાવીને વર્ગશિક્ષણમાં તેનો ઉપયોગ કરે છે. આસપાસની શાળાઓમાં તેનું વિતરણ થાય છે. સમાજવિદ્યા શિક્ષણમાં એકમોનું નાટ્ય રૂપાંતર, એકોકિત, પ્રોજેક્ટસ વગેરે.) તેમજ વૈજ્ઞાનિક રમકડાં અને સર્જનાત્મક શૈક્ષણિક સાધનો બનાવવાની પણ આવડત વિકસી છે.

સતત અને સર્વ ગ્રાહી મૂલ્યાંકન લેખિત , મૌખિક અને ક્રિયાત્મક પધ્ધતિથી યોજાયા. જેના પરિણામો સંતોષકારક રહ્યાં. નિદાન ઉપચાર પધ્ધતિથી નબળા વિદ્યાર્થીઓ માટે પ્રયત્ન થયો.

• અધ્યાપક સજ્જતા

અધ્યાપકનું નામ	કાર્યક્રમનું નામ
ડૉ. ભાવનાબેન પાઠક	બાલ અધ્યાપન મંદિર અભ્યાસક્રમ લેખન - GCERT અગત્ય ફાઉન્ડેશન - બેંગ્લોર
શ્રી જગદીશગિરિ ગોસાઈ	બાલ અધ્યાપન મંદિર અભ્યાસક્રમ લેખન - GCERT ગાંધીનગર અધ્યાપન મંદિર અભ્યાસક્રમ લેખન - GCERT-ઈડર
શ્રી અજયભાઈ પંડ્યા શ્રી અમિતભાઈ સાસણી	નઈ તાલીમ અધિવેશન, ગ્રામભારતી અમરાપુર
શ્રી અમિતભાઈ સાસણી	જીવન કૌશલ્ય તાલીમ, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ
શ્રી અજયભાઈ પંડ્યા	રીટીટ -કાર્યશાળા સુઘડ સંસ્થા, ગાંધીનગર

• મૂલાકાતી અધ્યાપકશ્રીઓ

અધ્યાપન મંદિરના પૂર્વ આચાર્યશ્રી, અધ્યાપક તથા પૂર્વ વિદ્યાર્થી અધ્યાપન મંદિરમાં નિયમિત સેવાઓ આપી રહ્યા છે.

- શ્રી દેસુરભાઈ આહિર
- શ્રી હસિતભાઈ મહેતા
- શ્રી બળવંતભાઈ તેજાણી

• ચાલુ વર્ષે વિદ્યાર્થીઓની સ્થિતિ :

Year	OBC		SC		ST		GEN		TOTAL		TOTAL
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
2018-19	50	52	5	5	3	0	8	24	66	81	147
2017-18	36	46	3	6	3	0	12	26	54	78	132

• ભાવિ આયોજન

- બાલમેળાનાં સ્વરૂપમાં ભાષા, ગણિત, વિજ્ઞાન, પર્યાવરણનો સમાવેશ કરવો.
- ચાલુ વર્ષે ઘોઘા તાલુકામાં પ્રવૃત્તિ દ્વારા શિક્ષણનો એક પ્રયોગ યુનિસેફ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવનાર છે. જેની જવાબદારી અધ્યાપન મંદિરને સોંપાયેલ છે.
- પૂર્વ વિદ્યાર્થી સંપર્ક સઘન કરવો અને એક સ્થાયી ભંડોળ ઉભું કરવું.